

Dnešní nederlandistika v evropských souřadnicích

Poslední vývojové období začíná rokem 1999 a pokračuje do současnosti. Belgická lektorka Nele Rampart (*1972) se stala vedoucí sekce nederlandistiky po L. Decloedtovi v akademickém roce 1998–1999. Stejně jako její předchůdce pracovala rovněž na Univerzitě ve Vídni a v Brně trávila část týdne.

Rozvoj oboru se zrychlil, nizozemština byla roku 1999 akreditována jako tříletý bakalářský obor, otevřel se první ročník magisterského studia a od roku 2005 je možné nizozemštinu studovat jednooborově a u dvouoborového studia si studenti mohou sami volit kombinaci oborů, kterou chtějí studovat. V tomtéž roce se samostatnost sekce nederlandistiky projevila v rozšíření názvu katedry – nově Ústav germanistiky, nordistiky a nederlandistiky. V roce 2003 byla v nastupující generaci nederlandistů obhájena vůbec první doktorská práce, představující kontrastivní výzkum modálních sloves *moeten* a *mogen* v 17. a 18. století s názvem: *Die Grenze zwischen Möglichkeit und Notwendigkeit. Ein Beitrag zur semantischen Entwicklungsgeschichte der niederländischen Modalverben "moeten" und "mogen" im 17. und 18. Jahrhundert*. Její autorkou je Alexandra Andreasová a práci vedl profesor Zdeněk Masařík.

Během působení Nele Rampart do roku 2006 se upevnila pozice nederlandistiky ve struktuře bakalářského a magisterského studia; v roce 2005–2006 začaly přípravné práce na již zmíněném projektu „Dutch Language, Literature and Culture in Central European Context“ Nele Rampart, stejně jako její předchůdce, se vrátila v tomto akademickém roce na Univerzitu ve Vídni.

V akademickém roce 2006/2007 se stala vedoucí sekce nederlandistiky lingvistka Alexandra Andreasová (*1973), jež na této pozici působila do roku 2009, v odborné činnosti se zaměřovala mimo jiné na kognitivní lingvistiku a překlad divadelních her. Nově obsazeno bylo i lektorské místo rodilými mluvčími nizozemštiny: po vystřídání se dvou jiných lektorů nastoupila v roce 2007/2008 Vlámka Sofie Royeaerd (*1984), která na katedře působí dodnes. Specializuje se na výuku praktického jazyka, literatury a jejím odborným zájmem je problematika *tussentaal*, jazykové variety hovorového jazyka a jeho srozumitelnosti pro středoevropské studenty.

Sofie Royeaerd pochází z belgického Gentu, kde vystudovala germánské jazyky, konkrétně nizozemskou a anglickou filologii, studium ukončila diplomovou prací o grotesku v paraparóze Gusta Gilse. Royeaerd pokračovala ročním studiem magisterského programu zaměřeného na metody literárního výzkumu na Vrije Universiteit v Amsterdamu. Tam obhájila práci o díle Gusta Gilse z pohledu sociologie literatury, v níž zkoumala mimotextové faktory ovlivňující recepci Gilsova díla.

Dále se na výuce a rozvoji sekce podílely a podílejí doktorandky Marta Nováková (Kostecká) (*1979) (od roku 2005) a Martina (Limburg) Loučková (*1977) (v letech 2006–2009). V akademickém roce 2011/2012 nastoupila další doktorandka – Martina Veliká (*1986), zabývající se migrantskou literaturou a v roce 2013/2014 Adéla Elbel (*1981), jejíž práce se zaměřuje na divadlo v Nizozemsku a ve Vlámku, vedle toho je činná jako literární překladatelka. V roce 2017/2018

potom nastoupila Veronika Horáčková (*1992), zaměřující se na recepci nizozemských překladů v České republice a věnující se také literárnímu překladu.

Atraktivní součástí nederlandistiky je překladatelství a stejně jako dříve A. Andreasová i M. Kostelecká se v této souvislosti snaží pokračovat v tradici studentských překladů, založenou E. Máčelovou-van den Broecke. V roce 2007 navázala M. Nováková/Kostelecká spoluprací s časopisem *Plav*, v jehož dvojčísle 7–8 (2007) poté vyšly překlady divadelních her, které připravili studenti stejnojmenného předmětu pod vedením A. Andreasové. Dále v něm vyšly překlady poezie, prózy, studie a bibliografie překladů z nizozemské literatury. V časopise také vyšel rozhovor překladatelů, na který byli přizváni kolegové Jiří Rambousek, Renata Kamenická a Miluše Juříčková. Na tomto čísle nazvaném *Obrázky z Nizozemska a Flander*, se tehdy podíleli překladatelsky všichni členové sekce – A. Andreasová, M. Loučková a M. Nováková. V roce 2009 se poté sekce nederlandistiky podílela na čísle zaměřeném na Belgii.

Od roku 2005 se nederlandistika pravidelně podílí na literárních večerech pro veřejnost. Mezi léty 2006–2009 se podílela na přípravách bakalářského studijního oboru DCC, dále v roce 2008 uspořádala první „Letní školu nizozemštiny Comenius“, desetidenní jazykový kurz pro studenty středoevropských nederlandistik, jehož tématem bylo divadlo.

Pod společným vedením lektorky S. Royeaerd a kolegů z univerzit v Olomouci, Budapešti a Poznaně se v tomtéž roce uskutečnila exkurze pro studenty ze zmíněných univerzit do Nizozemska a Belgie s tématem „Multikulturní Nizozemsko a Belgie“, na jejímž programu bylo dokonce i setkání s tehdejšími premiéry Nizozemska Janem Peterem Balkenendem.

Alexandra Andreasová ukončila z osobních důvodů svůj pracovní poměr na MU v akademickém roce 2008/2009 a od září 2009 převzala její povinnosti Marta Kostelecká, jež se spolu se Sofií Royeaerd stará o rozvoj oboru, odbornosti, národní a mezinárodní spolupráce a také o popularizaci oboru mezi studenty a veřejností.

Marta Kostelecká vystudovala Klasické gymnasium v Brně a poté pokračovala studiem anglické a nizozemské filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci. Studium ukončila cum laude, ve své diplomové práci se věnovala problémům výslovnosti nizozemštiny u českých studentů. Tato práce získala cenu rektorky Univerzity Palackého. Během studia strávila rok na studijním pobytu na Utrechtské univerzitě, kde se prohloubil její odborný zájem o fonetiku. Marta Kostelecká se specializuje na kontrastivní fonetiku nizozemštiny a češtiny, na výuku správné výslovnosti. V roce 2016 obhájila v oboru Obecná jazykověda disertační práci s názvem *Konfrontační popis kultivované výslovnosti nizozemštiny a češtiny z pohledu českého mluvčího*, vedenou profesorkou Marií Krčmovou. Jejím dalším odborným zájmem je problematika srozumitelnosti české nizozemštiny a připravuje ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci učebnici výslovnosti nizozemštiny pro české studenty jako součást projektu *Akademická gramatika nizozemštiny*. Okrajově se také věnuje literárnímu překladu. M. Kostelecká vyučuje praktický jazyk, jazykovědné předměty a překlad.

V rámci rozvoje nederlandistiky se M. Kostelecká a S. Royeaerd soustřeďují na mezinárodní a domácí spolupráci s partnerskými pracovišti, díky níž studentům rozšiřujeme nabídku volitelných předmětů a přivádíme do Brna zahraniční odborníky. Pravidelně k nám tedy jezdí a jezdili hostující profesoři Cor van Bree (emeritní profesor z Univerzity v Leidenu), Emmeline Besamusca (Univerzita Utrecht a Vídeň), Yves T'Sjoen (*1966) (Univerzita v Gentu), který se v roce 2016 stal členem naší katedry. Yves T'Sjoen je uznávaným profesorem moderní nizozemské literatury na Univerzitě v Gentu, těžištěm jeho odborného zájmu je africká literatura.

Dalším těžištěm činnosti nederlandistiky je představování oboru širší veřejnosti nejen v podobě literárních večerů, ale nederlandistika se např. také v rámci partnerské spolupráce s Utrechtem spolu se studenty podílela pod vedením M. Kostelecké na překladu komiksů skupiny autorů z Utrechtu, které poté vyšly v časopise „De Inktpot“ při příležitosti retrospektivní výstavy o spolupráci v roce 2010.

Sofie Royeaerd a Marta Kostelecká, podzim roku 2018

Foto: Dana Spěváková

Třetí centrální oblastí je poskytování možností studentům rozšířit si znalost praktického jazyka a seznámit se s kulturou, historií a politikou nizozemského jazykového prostoru či s tak populárním překladem. Rovněž v roce 2010 se Sofie Royeaerd spolupodílela na organizaci exkurze pro nederlandistické studenty do Polska s názvem „In het voetspoor van Marianne van Oranje“ – „Po stopách Marianne van Oranje“.

V roce 2012 bylo jedním z velkých počínů uspořádání překladatelské dílny „Vertaalatelier“ pro české a slovenské studenty, kterou podpořilo Expertisecentrum Literair Vertalen. Překladatelské dílny se účastnili studenti z českých a slovenských pracovišť nederlandistiky, v centru pozornosti byl překlad úryvků z knihy nizozemské spisovatelky Joke van Leeuwen *Iep*. Workshop vedli překladatelé Adam Bžoch a Veronika ter Harmsel Havlíková, oba renomovaní literární překladatelé, a dále studenti vyslechli mj. přednášku na téma specifik dětské literatury a literatury pro mládež Luisy Novákové a translátologickou přednášku Zbyňka Fišera a Adama Bžocha.

Významnou událostí, na níž se sekce nederlandistiky podílela jako spolupořadatel či pořadatel jsou „Regionální kongres nederlandistů“ s názvem „Regionaal Colloquium Neerlandicum voor Centraal-Europa, Jubileumcongres van Comenius“, kongres věnovaný výročí založení sdružení „Comenius“, který se konal 20.–23. 5. 2015. Mezinárodního ohlasu se dočkaly také aktivity spojené s výročím vzniku Nizozemského království, které uspořádala Katedra nederlandistiky v Olomouci ve spolupráci s brněnskou sekcí nederlandistiky. Akce probíhaly v Olomouci a v Brně, doprovázely je tři významné výstavy – výstava nizozemských starých tisků z kolekce olomoucké vědecké knihovny (v Arcibiskupském muzeu v Olomouci), dále v Moravském zemském muzeu výstava Nizozemí v řádech a vyznamenáních – od zlatého rouna po současnost. Na třetí výstavě byly prezentovány překlady nizozemské a vlámské literatury, místem konání byla Katedra nederlandistiky v Olomouci.

Jazykovědné výstupy z uvedeného kongresu byly publikovány ve dvou číslech časopisu „Brünner Beiträge zur Germanistik und Nordistik“, a to v letech 2015 a 2017. V roce 2016 pak naše sekce uspořádala již druhou „Letní školu Comenius“, tentokrát zaměřenou právě na jazykovou variaci v Nizozemsku a Belgii.

Jakkoli je nederlandistika jako obor i oddělení institucionálně mladší součástí Ústavu germanistiky, nordistiky a nederlandistiky FF MU, může navazovat na tradice široce pojaté germanistiky spjaté už se zakladatelskou generací a počátky fungování pracoviště. Pro ústav jako celek je předkládané stručné ohlédnutí u příležitosti univerzitního výročí podnětem k promýšlení dosavadní cesty i výzvou k pokročení dále – ať už s výhledem do dalšího století nebo v konkrétnějších, skromnějších perspektivách.

Připravila *Marta Kostecká*

